

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ครั้งนี้ผู้วิจัยทำการประเมินโดยใช้แบบประเมินที่ประยุกต์ใช้จากแบบจำลอง countenance ของสเลตท ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เหมาะสม เพราะเป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบและมีการวิเคราะห์ในทุก ๆ ด้านก่อนที่จะตัดสินคุณค่าโดยใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานการดำเนินงาน ประกอบการพิจารณาตัดสิน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527

ขั้นตอนของการวิจัย

ผู้วิจัยได้จำแนกขั้นตอนของการวิเคราะห์และการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่า ออกเป็น 5

ขั้นตอนคือ

1. เป็นการวิเคราะห์แผนงานหรือความคาดหวังของหลักสูตร อันประกอบด้วย สิ่งนำเข้าหรือปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงเหตุและผล
2. เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรกะระหว่างสิ่งนำเข้าหรือปัจจัยพื้นฐาน กับการปฏิบัติตามหลักสูตรและผลการดำเนินงานหรือผลที่ได้รับจากหลักสูตร
3. เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่างสิ่งนำเข้าหรือปัจจัยพื้นฐาน กับการปฏิบัติตามหลักสูตร และผลการดำเนินงานหรือผลที่ได้รับจากหลักสูตร
4. เป็นการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนงานหรือความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง
5. การประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527

การประเมินในขั้นตอนที่ 1-4 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเมตริกภาคการบรรยาย (description matrix) ตามแบบจำลอง countenance ของสเลตท เพื่อทราบข้อมูลในทุกด้านเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ส่วนการประเมินในขั้นตอนที่ 5 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเมตริกภาคตัดสินคุณค่า (judgment matrix) เป็น

การตรวจสอบระบบการดำเนินงานที่ควรจะเป็นเกณฑ์ตัดสิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการโดยสังเขปดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 508 คน ประกอบด้วย

1.1	ผู้บริหารวิทยาลัย	จำนวน 24 คน
1.2	ครู-อาจารย์ผู้สอน	จำนวน 176 คน
1.3	นักศึกษา	จำนวน 163 คน
1.4	ผู้สำเร็จการศึกษา	จำนวน 91 คน
1.5	ผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ที่ปรึกษา	จำนวน 39 คน
1.6	ผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

6 ชุดคือ

- 2.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารวิทยาลัย
- 2.2 แบบประเมินสำหรับครู-อาจารย์ผู้สอน
- 2.3 แบบประเมินสำหรับนักศึกษา
- 2.4 แบบประเมินสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา
- 2.5 แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชา
- 2.6 แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรนาฏศิลป์ดนตรีและด้านนาฏศิลป์

ดนตรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 2 วิธีคือ ข้อมูลจากผู้บริหารวิทยาลัย ครู-อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยเก็บด้วยตนเอง ส่วนข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ที่ปรึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในครั้งนี้ใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์หลักฐานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบประเมิน แบ่ง เป็น 5 กลุ่มคือ

1.1 ผู้บริหารวิทยาลัย

ผู้บริหารวิทยาลัยส่วนใหญ่ เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย มีวุฒิกศษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการบริหาร ระหว่าง 1-5 ปี และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาปัจจุบัน ระหว่าง 1-5 ปีเช่นกัน

2. ครู-อาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีวุฒิกศษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี ครู-อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ สังกัดภาควิชานาฏศิลป์ไทย (โขน-ละคร) และมีจำนวนชั่วโมงสอนอยู่ในระหว่าง 16-20 ชั่วโมงและมากกว่า 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดในระดับสาขาวิชาเอกภาษาไทย ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนศิลปะส่วนใหญ่จะเข้ารับการบรรจุแต่งตั้งในวุฒิกศษาระดับอนุปริญญา และได้รับอนุญาตให้ลาศึกษาต่อได้เมื่อมีอายุราชการครบ 24 เดือน (สำหรับข้าราชการส่วนภูมิภาค) และเมื่อมีอายุราชการครบ 36 เดือน (สำหรับข้าราชการในส่วนกลาง) และเนื่องจากพื้นฐานความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ดนตรีเพื่อต่อการศึกษาต่อในสาขาวิชาเอกภาษาไทยมากที่สุด ดังนั้นจึงมีครู-อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงในสาขาวิชาเอกภาษาไทยมาก

3. นักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุระหว่าง 20-22 ปี เลือกเรียนสาขาวิชาศิลปนาฏศิลป์ไทย (ละคร) มากที่สุด นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในวิชาศิลปนาฏศิลป์ดนตรีในระดับมากและค่อนข้างมาก สำหรับเหตุผลที่เลือกเรียนวิชาศิลปทางนาฏศิลป์ดนตรี เพราะชอบและมีใจรัก และเพราะผู้ปกครองต้องการให้เรียน

4. ผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุระหว่าง 22-24 ปี สถานภาพปัจจุบันภายหลังจากสำเร็จการศึกษา คือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) มากที่สุด สำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วไปประกอบอาชีพนั้นมีความสนใจในอาชีพครู/ศิลปิน/บุคลากรทางนาฏศิลป์ดนตรีในระดับมากและค่อนข้างมาก และมีประสบการณ์ในการทำงานภายหลังจากสำเร็จการศึกษาประมาณ 6 เดือนและ 1 ปี

5. ผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ เป็น เพศชายและส่วนใหญ่ เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา มีอายุระหว่าง 36-40 ปี และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็น ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ทางการบริหารอยู่ในระหว่าง 5-10 ปี และมีระยะเวลาที่ได้สัมผัสกับการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา ระหว่าง 1 ปีถึง 1 ปี 6 เดือน ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้สำเร็จการศึกษามีประสบการณ์ทางการสอนอยู่ในระหว่าง 5-10 ปี มีระยะเวลาที่ได้สัมผัสหรือดูแลในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา อยู่ในระหว่าง 1 ปีถึง 1 ปี 6 เดือน

2. สรุปผลการประเมินโดยประยุกต์ใช้แบบจำลอง countenance ของสเติง

2.1 ผลการวิเคราะห์แผนงานหรือความคาดหวังของหลักสูตร จากการศึกษาจากเอกสารและทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีความสอดคล้อง มีความสัมพันธ์สัมพันธ์กันทั้งในด้านสิ่งนำเข้าหรือปัจจัยพื้นฐานอันได้แก่ จุดหมายและหลักการของหลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชา หมวดวิชา ด้านการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อันได้แก่ โครงสร้างหลักสูตร เกณฑ์การใช้หลักสูตร การคัดเลือกเนื้อหาและจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมกับคาบเวลา เรียนที่ เกณฑ์การใช้หลักสูตรกำหนด การบริหารและบริการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งด้านผลการดำเนินงานหรือผลที่คาดว่าจะได้รับจากหลักสูตร อันได้แก่คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของ แผนงานหรือความคาดหวังของหลักสูตรพบว่า มีความสัมพันธ์สัมพันธ์และสอดคล้องกัน คือจุดหมายและหลักการ ของหลักสูตรจะกำหนดสิ่งที่หลักสูตรต้องการให้เกิดขึ้น แก่ผู้เรียนได้ค่อนข้างชัดเจนมาก เมื่อวิทยาลัยบริหารหลักสูตรได้ครบถ้วนในทุกด้าน จะส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ดี รวมทั้งมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ทำหน้าที่ทำมา บำรุง ส่ง เสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติทางด้านนาฏศิลป์ดนตรีอัน เป็นเอกลักษณ์ของชาติได้ตามที่ปรัชญาของหลักสูตรกำหนดไว้

2.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน กับการปฏิบัติงานและผลการดำเนินงาน จากการศึกษาวิเคราะห์แบบประเมินและแบบสอบถามพบว่าในด้านสิ่งนำเข้าหรือปัจจัยพื้นฐาน อันได้แก่จุดหมายและหลักการของหลักสูตรมีความชัดเจนของภาษาที่ใช้ มีความสอดคล้องกับความต้องกรของสังคม สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ และมีความเป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพในระดับมาก ยกเว้นจุดหมายของหลักสูตรในข้อที่ 6 ที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ค่อนข้างน้อย จุดประสงค์กลุ่มวิชา หมวดวิชาทุกสาขา มีความสอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรมาก ส่วนจุดประสงค์กลุ่มวิชา หมวดวิชาอื่น มีความสอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย และน้อย

โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรการศึัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับ
 จุดหมายหลักสูตร ส่วนใหญ่เหมาะสมและสอดคล้องมาก จะมีเพียงบางรายวิชาของกลุ่มวิชาชีพบางสาขา
 และกลุ่มวิชา เสือกเสร์ที่ยัง เอื้อต่อการดำรงชีวิตและทำหน้าที่สมาชิกของสังคมน้อย ด้านการปฏิบัติ
 ตามหลักสูตรพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างผลการประเมินโดยครูอาจารย์ผู้สอนในด้านการบริหาร และ
 การบริการหลักสูตรกับผลการประเมินของนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ใน เรื่องการศึัดปัจจัยและสภาพ
 แวดล้อมต่าง ๆ ภายในวิทยาลัย ซึ่งครู-อาจารย์ผู้สอน เห็นว่าการบริหาร และการบริการหลักสูตรของ
 วิทยาลัยยังมีการปฏิบัติให้ครบถ้วนเพียงพอค่อนข้างน้อยในทุกด้าน ส่วนนักศึกษาเห็นว่า วิทยาลัยมีการ
 ศึัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ในระดับที่ดีค่อนข้างมากจะมีเพียงบางด้านเท่านั้นที่ยังมีการ
 ดำเนินการได้น้อย เช่นการศึัดบริการแนะ แนวการศึกษาและอาชีพ การศึัดวัสดุอุปกรณ์ภาคปฏิบัติให้
 เพียงพอเป็นต้น ในด้านการศึัดการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผลการ เรียน มีการดำเนิน
 การให้เห็นไปตามที่หลักสูตรกำหนดและเพื่อให้บรรลุจุดหมายหลักสูตรในระดับค่อนข้างมาก จะมีเพียง
 บางด้านที่ยังมีการปฏิบัติได้ค่อนข้างน้อย เช่น การศึัดสอนซ่อม เสร์มิให้กับนักศึกษาที่มีปัญหาทางการ เรียน
 การนำผลการทดสอบมาปรับปรุงมาตรฐานการเรียนการสอน การให้ออกาสแก่นักศึกษา ได้แสดงความคิด
 เห็นด้านการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงวิธีสอนให้ดีขึ้น เป็นต้น ด้านผลการดำเนินงานหรือผลที่ได้รับ
 จากหลักสูตรพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความรู้ความสามารถในทุกด้านในระดับที่ดีค่อนข้างมาก

สรุปได้ว่า สิ่งนำเข้าหรือปัจจัยพื้นฐานมีความชัดเจนและสอดคล้องกันในระดับมาก
 และค่อนข้างมาก การปฏิบัติตามหลักสูตรดำเนินงานโดยยึดจุดหมายของ หลักสูตร เป็นหลัก และค่อนข้าง
 จะครบถ้วนในทุกด้านส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณภาพหรือคุณลักษณะตามที่ปรึชญ์ญาและจุดหมายหลักสูตร
 กำหนดในระดับที่ดีค่อนข้างมาก

2.3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนงานหรือความคาดหวังกับสิ่งที่
 เกิดขึ้นจริงพบว่า ในด้านปัจจัยพื้นฐานมีความสอดคล้องกันค่อนข้างมากในทุกด้าน มีหลักการของหลักสูตร
 บางข้อที่ควรปรับปรุง เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้มากยิ่งขึ้น ในด้านการปฏิบัติตามหลักสูตร
 ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกันในระดับมาก จะมีเพียงบางส่วนที่ต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น
 การปรับปรุง / เพิ่ม เติมจำนวนหน่วยกิตและเนื้อหารายวิชาบางรายวิชา การปรับเนื้อหาบางรายวิชาให้
 เหมาะสมยิ่งขึ้น การศึัดทำคู่มือหรือแนวการใช้หลักสูตร การศึัดกิจกรรมการเรียนการสอนในบางด้าน
 ด้านผลของการดำเนินงานตามหลักสูตรหรือการผลิิตผู้สำเร็จการศึกษานั้นมีความสอดคล้องกับแผนงาน
 ในระดับค่อนข้างมากทุกด้าน

2.4 ผลการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าหลักสูตร จากการเปรียบเทียบมาตรฐานการดำเนินงานที่ควรจะเป็นกับผลการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่า และผลการปฏิบัติจริงพบว่าหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 มีองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรทุกด้านคือ จุดหมายหลักสูตร จุดประสงค์ กลุ่มวิชา หมวดวิชา การวัดเนื้อหารวิชา การนำหลักสูตรไปใช้ และคุณลักษณะของผลผลิตที่ได้รับ จากหลักสูตรในระดับค่อนข้างมาก ทำให้หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 เป็นหลักสูตรที่ดีค่อนข้างมาก

สรุปผลการประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 นี้ได้ว่าหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันค่อนข้างมากทั้งด้านจุดหมาย หลักการของหลักสูตร จุดประสงค์ กลุ่มวิชา หมวดวิชา โดยสร้างหลักสูตร การวัดเนื้อหารวิชา รวมทั้งสภาพการบริหาร และการบริการหลักสูตร อันเป็นผลให้ผลผลิตของหลักสูตรคือผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ดีตามปรัชญาและจุดหมายหลักสูตรกำหนด

อภิปรายผล

ผลจากการประเมินพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายดังนี้คือ

1. ข้อมูลการประเมินจุดหมายและหลักสูตรของหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ได้รับการประเมินว่าจุดหมายและหลักการของหลักสูตรมีความชัดเจนของภาษาที่ใช้ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม สามารถปฏิบัติจริงได้และมีความเป็นเอกลักษณะของวิชาชีพ ในระดับค่อนข้างมากนั้น แม้ผู้ประเมินจะเห็นว่าหลักการของหลักสูตรมีความชัดเจนของภาษาที่ใช้มากแล้ว แต่เมื่อพิจารณาตามหลักการกำหนดจุดหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยยังเห็นว่าจุดหมายและหลักการของหลักสูตรบางข้อควร จะได้รับการปรับปรุงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจุดหมายหลักสูตรข้อที่ 3 ซึ่งกำหนดว่า "เพื่อให้รู้จัก วิพากษ์วิจารณ์ ผลงานด้านนาฏศิลป์ดนตรี" ควรจะปรับปรุงข้อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า "เพื่อให้รู้จักวิพากษ์ วิจารณ์ ผลงานด้านนาฏศิลป์ดนตรีอย่างมีหลักเกณฑ์และด้วยใจเป็นธรรม" คือ คำนึงถึงความงามหรือเนื้องานความงามที่เป็นสุนทรีย์ อันจะทำให้จุดหมายในข้อนี้สอดคล้องกับ จุดหมายในข้อ 4 ซึ่งกำหนดว่า "เพื่อให้รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน" และยังคงช่วยให้ผู้นำหลักสูตรไปใช้สามารถปฏิบัติ ได้ง่ายขึ้นด้วย

ในด้านของความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เช่นกัน จุดหมายข้อ 3 และข้อที่ 4 ยังมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมค่อนข้างน้อย ควรจะปรับปรุงให้ชัดเจนขึ้นว่าเมื่อ

รู้จักวิทยานิพนธ์ รู้จัก เสือกลิ้ง ผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะแล้วนำไปใช้การประกอบอาชีพรวมทั้ง การดำเนินชีวิตประจำวันแล้วนั้น ผลงานควรจะมีส่วนช่วยสังคมได้ในแง่ของกรวิชานาฏศิลป์ดนตรี เป็นเครื่องประเทืองอารมณของบุคคล ช่วยให้บุคคลในสังคมและชุมชนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน หรือช่วยบำรุงรักษาฟื้นฟูสภาพทางจิตใจของบุคคลที่ประสบปัญหาในสังคมได้เป็นอย่างดี เป็นต้น

ในด้านความสามารถในการปฏิบัติจริงได้ซึ่งพบว่า จุดหมายหลักสูตรในข้อที่ 6 ซึ่งกำหนด ว่า "ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศและของ โลกปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม" ข้อความในข้อนี้บอกแต่เพียงว่า ให้รู้ปัญหาและแก้ปัญหาได้ แต่ไม่ได้ระบุให้ผู้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา ทำให้นำไปปฏิบัติจริงได้ยาก ควรจะ ปรับปรุงข้อความใหม่เช่น "ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศและของ โลกปัจจุบัน ให้เรียนรู้ถึงวิธีหรือแนวทางในการแก้ปัญหาและสามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม"

กล่าวโดยสรุปว่าจุดหมายหลักสูตร ควร จะได้มีการปรับปรุง เพื่อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมาก ปฏิบัติจริงได้มาก และมีความเป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพ ในระดับมากด้วย ทั้งนี้เพราะจุดหมายหลักสูตร เป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดเนื้อหาและประ สดการณ การเรียนรู้ในหลักสูตร รวมทั้งเป็นแนวทางสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้และมีผลต่อคุณภาพ ของผู้สำเร็จการศึกษาด้วย

2. โครงสร้างหลักสูตร ซึ่งได้รับการประเมินว่า มีความเหมาะสมแล้วนั้น ครู-อาจารย์ ผู้สอนบางส่วนมีความเห็นว่าควร จะปรับปรุงเพิ่มเติมจำนวนหน่วยกิต และ เนื้อหาวิชาบางรายวิชาให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำความรู้ และทักษะไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น รายวิชา พท 2001 ภาษาอังกฤษ1 ควรเพิ่มเนื้อหาให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ในฐานะ เป็นผู้ทำงานเกี่ยวกับนาฏศิลป์ดนตรีมากยิ่งขึ้น รายวิชา พค 1001 คณิตศาสตร์ทั่วไป ควรเพิ่มจำนวน หน่วยกิตและเวลา เรียนให้มากขึ้น เพราะมีความจำเป็นกับการดำรงชีวิตในสังคมและมีความจำเป็น ในการศึกษาต่อชั้นสูงขึ้น รายวิชา กค 1201 การฝึกสอน ซึ่งใช้ระยะเวลาเพียง 72 ชั่วโมงปฏิบัติ การนั้น ครู-อาจารย์ผู้สอนเห็นว่ามีความฝึกสอนน้อยเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่ได้รับประสบการณ์มาก เท่าที่ควร กลุ่มวิชาชีพ สาขานาฏศิลป์ไทย ดุริยางค์ไทยและคีตศิลป์ไทย ครูผู้สอนมีความ เห็นว่าควร ปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้เหมาะสม ทั้งนี้เพราะมีเนื้อหามากเกินไปไม่เหมาะสมกับชั่วโมง เรียนภาคปฏิบัติ เนื้อหาบางส่วนยังไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับนี้ กลุ่มวิชา เสือกลิ้ง ครู-อาจารย์ผู้สอนมีความ เห็นว่า ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตให้มากขึ้น เพราะเป็นรายวิชาที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตประจำวันมากที่สุด เมื่อ

พิจารณาเปรียบเทียบกับความเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนจนครบวุฒิจำกัดของหลักสูตรไปแล้ว มีความสอดคล้องกัน เช่น ควรปรับปรุงเนื้อหารายวิชาของกลุ่มวิชาโดย เฉพาะ วิชาเลือก เนื่องจากบางรายวิชาไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพโดย เฉพาะอย่างผู้ที่ประกอบอาชีพครุศึกษาศาสตร์

จากข้อเสนอแนะของผู้ประเมินอันประกอบด้วย ครู-อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและผู้สำเร็จ การศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นด้วยกับเหตุผลที่เสนอแนะมาทั้งนี้ เนื่องจากว่า หลักสูตรที่ดัดนั้นควรจะเอื้อ ต่อการนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้านมากที่สุด เมื่อพิจารณาปรัชญา ของหลักสูตรนี้แล้วจะเห็นว่ามุ่งที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะทางนาฏศิลป์ดนตรี เพื่อ ทำหน้าที่เป็นผู้ทำนุ บำรุง ส่ง เสริม เผยแพร่และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ดนตรีให้เจริญรุ่งเรือง ต่อไป นอกจากนี้ หลักสูตรนี้ยังได้มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพครุศึกษาศาสตร์ เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมุ่งให้สามารถประกอบอาชีพอิสระอื่น ๆ ที่อาศัยความรู้ทางนาฏศิลป์ดนตรี เป็นพื้นฐานได้อีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าในการทำนุ บำรุง ส่ง เสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ นั้น มีวิธีการที่หลากหลาย หากหลักสูตรยังให้ความรู้แก่ผู้เรียนในวงจำกัดย่อมจะส่งผลให้การปฏิบัติงาน ด้านการทำนุ บำรุง ส่ง เสริม เผยแพร่และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมเป็นไปอย่างลำบากและล่าช้าไม่ทันกับ กระแสวัฒนธรรมต่างประเทศที่กำลังแพร่เข้ามาอย่างรวดเร็ว เช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

3. การบริหารและการบริการหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครู-อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า วิทยาลัยยังมีการดำเนินการในทุกการรายการน้อยมาก ซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างกับผู้บริหารวิทยาลัย ซึ่งให้ ข้อมูลว่าได้มีการดำเนินการในทุกด้านอย่างครบถ้วนค่อนข้างมากนั้นอาจจะเนื่องมาจากปัญหาของการ บริหารงานภายในวิทยาลัยและการขาดการพบปะและทำความเข้าใจร่วมกันในระหว่างผู้บริหารกับครู- อาจารย์ผู้สอน นอกจากนี้ผู้บริหารอาจจะมองด้วยสายตาของนักบริหารในมิติที่กว้างและไกล รวมทั้ง มององค์ประกอบหลายด้าน ประกอบกับสภาพการบริหารที่ค่อนข้างจะจำกัดด้วยปัจจัยที่มีผลต่อการ งานทำงาน เช่น งบประมาณที่ได้รับต่อปี อัตราค่าส่ง สถานที่และอุปกรณ์ จึงทำให้ต้องตัดสินใจ ดำเนินการบางอย่างที่เห็นว่าดีที่สุดในสภาพเช่นนี้ ส่วนครูผู้สอนมองสภาพการบริหารและบริการหลักสูตร ในสภาพของครูผู้มิตดมการณ์ทางการสอนเพื่อต้องการ เป็นครูที่ดีเปรียบเทียบกับ การปฏิบัติจริง จึงทำให้ ผลการประเมินในด้านนี้มีความแตกต่างกันดังกล่าวแล้ว

4. ในด้านการจัดการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยการประเมินของนักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาในระดับน้อย ในเรื่องความทันสมัยของสื่อการเรียนการสอนและความเพียงพอ ของสื่อการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าวิทยาลัยยังให้ความสำคัญของการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

วิชาสามัญน้อยมาก ส่วนสื่อการเรียนภาคปฏิบัตินั้น เนื่องจากอุปกรณ์แต่ละชิ้นมีราคาค่อนข้างสูง ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาค่อนข้างสูง และวิทยาลัยได้รับงบประมาณในจำนวนจำกัดมาก แต่อย่างไรก็ตาม วิทยาลัยส่วนใหญ่ได้พยายามแก้ปัญหาโดยการใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษาในการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอมากขึ้นแล้ว

5. ด้านการศึกษาศูนย์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในวิทยาลัย จากการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยในการประเมินในระดับค่อนข้างน้อยในเรื่องการบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การบริการด้านการให้ข่าวสารความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม และการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณวิทยาลัยให้อัดต่อการเรียนการสอนซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยเห็นว่าวิทยาลัยควรดำเนินการจัดให้มีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเรื่อง การบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ วิทยาลัยควรจัดหาเครื่องมือช่วยการแนะแนวและบุคลากรที่มีความรู้ด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพโดยตรงมาทำหน้าที่ครูแนะแนว อันจะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษามากกว่าจัดให้ครูที่มีความสนใจแต่ไม่มีความรู้ทางด้านแนะแนวมาทำงานด้านนี้

ในการบริการข่าวสารความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม ผู้วิจัยเห็นว่า วิทยาลัยได้จัดบริการนี้ให้กับนักศึกษาของวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี แต่วิทยาลัยเองควรคำนึงด้วยว่าในฐานะที่เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา วิทยาลัยควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการรวมทั้งให้บริการด้านความรู้และข่าวสารข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมที่วิทยาลัยตั้งอยู่ด้วย

ในการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย ให้อัดต่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยพบว่า มีวิทยาลัยหลายแห่งยังมิได้ให้ความสำคัญในด้านนี้ นักศึกษาขาดสถานที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจในยามว่าง ห้องสมุดมีเสียงรบกวนจากเสียงของการเรียนภาคปฏิบัติ บริเวณวิทยาลัยไม่มีการปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่น วิทยาลัยควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของการเป็นสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา เช่น มีการจัดป้ายประกาศที่ให้บริการข่าวสารความรู้ที่มีประโยชน์และทันสมัย จัดฉายภาพยนตร์หรือแถบบันทึกภาพโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์หรือเสริมความรู้และประสบการณ์แก่นักศึกษาในเวลาว่าง เช่น เวลาพักกลางวัน เป็นต้น จัดมุมห้องสมุดที่นักศึกษาสามารถจะไปศึกษาค้นคว้า เพียงลำพังและมีสมาธิ เช่น จัดที่นั่งค้นคว้า เฉพาะบุคคล มีการจัดมุมห้องสมุดเสียงและภาพทางนาฏศิลป์ดนตรีเพื่อให้ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม อาคารฝึกปฏิบัติดนตรี นาฏศิลป์ควรแยกให้ห่างไกลจากอาคารที่ใช้เป็นห้องเรียนภาคทฤษฎีและห้องสมุดเพื่อไม่ให้เกิดเสียงรบกวน ภายในบริเวณวิทยาลัยควรปลูกต้นไม้ใหญ่โตเร็วที่จะให้ร่มเงาได้พร้อมทั้งจัดบริเวณและที่นั่งพักผ่อนให้นักศึกษามากขึ้นเพียงพอกับความต้องการ

6. ด้านการวัดผลและประเมินผลการ เรียนนั้น จากแบบสอบถามปลายเปิดอย่างมีโครงสร้างสร้างพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การวัดผลการประเมินผลการ เรียนวิชาศิลปะภาคปฏิบัติ ยังขาดความยุติธรรม ครูผู้สอนยังใช้วิธีให้คะแนนตามความพอใจของตนเอง เป็นส่วนใหญ่นับว่าเป็น ปัญหาสำคัญมาก ผู้วิจัยเห็นว่าวิทยาลัยควรจัดทำเกณฑ์ในการให้คะแนนสอบภาคปฏิบัติให้ชัดเจนเพื่อให้ ครูได้ใช้ถือปฏิบัติและใช้วัดผลได้ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้ควรจะแจ้ง เกณฑ์ในการให้ คะแนนนี้ให้นักศึกษาทราบและเข้าใจด้วย

7. ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา จากการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีค่าเฉลี่ยการ ประเมินความรู้ความสามารถในทุกด้านค่อนข้างมากนั้น จากแบบสอบถามปลายเปิดอย่างมีโครงสร้าง พบว่าผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษา ว่าควรจะให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ดนตรีในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้นเพราะมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานมาก ผู้สำเร็จการศึกษาบางคนยังขาดความรู้รับผิดชอบในการทำงานและ ยังขาดคุณสมบัติในการ เป็นนักวิชาการทางด้านนาฏศิลป์ดนตรี จากข้อเสนอแนะนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็น ข้อเสนอที่สำคัญและควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ใน เรื่องของการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ทางด้านนาฏ ศิลป์ดนตรีในระดับประถมศึกษาให้มากขึ้นนั้น ควรจะให้นักศึกษาได้ เรียนรู้เทคนิควิธีการสอน และเนื้อหา ภาคปฏิบัติ นาฏศิลป์ดนตรีระดับประถมศึกษา เพื่อนำไปใช้สอนได้มากขึ้นด้วย มิใช่เน้นให้เรียนเพื่อ สำเร็จการศึกษาไปรับราชการในหน่วยงานสังกัดกรมศิลปากรและประกอบอาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เท่านั้น ใน เรื่องการขาดความรู้รับผิดชอบในการทำงาน วิทยาลัยควรส่งเสริมและสร้างเสริม ให้นักศึกษามีคุณลักษณะในด้านนี้โดยการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบในการ เรียน การทำงานตั้งแต่ เริ่มเข้ามา เรียนในระดับนาฏศิลป์ขั้นต้นและกระทำอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับนาฏศิลป์ขั้นสูง นอกจากนี้ ผู้บริหารวิทยาลัยควรจะกวาดค้นและทำความเข้าใจในเรื่องความรับผิดชอบในการทำงาน การเข้าสอน ให้ตรงต่อเวลาและสม่ำเสมอ การตรวจผลงานของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอและอื่น ๆ แก่ครู-อาจารย์ ผู้สอนด้วยเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา ใน เรื่องของการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ทางด้านนาฏ ศิลป์ดนตรี วิทยาลัยควรจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางวิชาการเพิ่มขึ้น เน้นการเรียนภาคทฤษฎีและภาค ปฏิบัติให้เท่าเทียมกัน สอนให้นักศึกษารู้จักวิธีการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการ เรียนและ ทำงานมากขึ้น ส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักค้นคว้า ประดิษฐ์และมีทักษะในการใช้ภาษา เพื่อสามารถจะนำ ความรู้ไปเผยแพร่หรือจัดทำเอกสารทางวิชาการด้านนาฏศิลป์ดนตรีได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในลักษณะของการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาในหลักสูตร เพื่อดูความเหมาะสม และสอดคล้อง และให้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการ ประกอบอาชีพครู ศิลปิน บุคลากรทาง ศึกษาศิลปวัฒนธรรมและประกอบอาชีพอิสระมากที่สุด
2. ควรจะมีศึกษาเปรียบเทียบสภาพการนำหลักสูตรไปใช้ของ วิทยาลัยนาฏศิลป์ใน กรุงเทพมหานคร กับวิทยาลัยนาฏศิลป์ในส่วนภูมิภาค
3. ควรจะทำการศึกษาในด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเปรียบเทียบกับ ความคาดหวังของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้การ สดการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อให้หลักสูตรนาฏศิลป์ขั้นสูง พุทธศักราช 2527 เป็นหลักสูตรที่ดีมากครบถ้วนในทุกด้าน กรมศิลปากร ในฐานะผู้กำหนดและควบคุมนโยบาย เกี่ยวกับการทำนุบำรุง ส่ง เสริม เผยแพร่และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ควรจะได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการ ศึกษา ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ วัฒนธรรมให้ชัดเจนขึ้น ควรกำหนดอัตราค่าส่งครูล่ามผู้สอนให้มากขึ้น และ เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนและ รายวิชาที่จะต้อง เปิดทำการสอน ควรสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อให้วิทยาลัยสามารถจัดการบริหาร และบริการหลักสูตรได้ครบถ้วนเพียงพอมากขึ้น พร้อมทั้งปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้ เหมาะสมกับการ เป็นสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษายิ่งขึ้น

กองศิลปศึกษา และวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในฐานะผู้รับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตรและจัดการ ศึกษา ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ดนตรี ควรจะได้มีการพิจารณาร่วมกันเพื่อค้นหาและจัดทำวัสดุหลักสูตร คู่มือ การใช้หลักสูตร ปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านจุดหมาย หลักการของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชา หมวดวิชา และเนื้อหาวิชา ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน สามารถนำไปปฏิบัติจริง ได้มาก มีความเป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพมาก สอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้น เนื้อหาวิชา เนื้อหาประโยชน์ต่อการนำไปใช้ได้มากในทุกด้าน อันจะส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ทุกแห่ง เป็นที่รู้จัก เป็นที่ต้องการของหน่วยงานที่ต้องการใช้ครูและบุคลากรทางนาฏศิลป์ดนตรีมากยิ่งขึ้น กว่าในปัจจุบัน